

عید غدیر در سیره اهل بیت (علیهم السلام)

<"xml encoding="UTF-8?">



عید غدیر در سیره اهل بیت (علیهم السلام)

مسابقه «غدیر» و «عیدگرفتن» این روز مقدس، به زمان پیامبراکرم (صلی الله علیه وآله) می‌رسد. در دوران ائمه دیگر نیز این سنت دینی ادامه داشته و امینان وحی الهی، همچون امام صادق (علیه السلام) و امام رضا (علیه السلام) آن را آشکار ساخته و یادش را گرمی و زنده نگه می‌داشتند. پیش از آنان نیز، امیرالمومنین (علیه السلام) احیاگر این عید بود. رمز عید بودن «غدیر» نیز، کمال دین و اتمام نعمت در سایه تداوم خط رسالت در شکل و قالب امامت بود. به فرمان پیامبر خدا (صلی الله علیه وآله) مسلمانان مامور شدند «ولایت» را به صاحب ولایت تبریک گویند و با آن حضرت بیعت کنند. رسول خدا نیز بر این نعمت الهی شادمانی کرد و فرمود: «الحمد لله الذی فضلنا علی جمیع العالمین.»

آیه قرآن که به صراحت، این روز را روز اکمال دین و خشنودی‌پروردگار از این واقعه و این تعیین وصی دانسته، رمز دیگری از عید بودن غدیرخم است. فرخندگی این روز و عظمت این مراسم و عید بودن غدیر، در آن روز و لحظه برهمگان روشن بود. این نکته راحتی «طارق بن شهاب» مسیحی که در مجلس عمر بن خطاب حضور داشت، فهمیده بود که گفت: اگر این آیه «الْیَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ...» (مائده / 3) در میان ما نازل شده بود، روز نزول آیه را عید می‌گرفتیم. هیچ یک از حاضران نیز حرف او را رد نکردند. خود عمر نیز سخنی گفت که به نوعی پذیرش حرف او بود.

عید گرفتن غدیر

غدیر، تنها نه به عنوان «روزی تاریخی»، بلکه به عنوان یک «عید اسلامی» مطرح است. عید بودن آن نیز، مراسم و سنت های خاصی را می طلبد و نه تنها باید آن را عید دانست، بلکه باید آن را عید گرفت و به شادمانی پرداخت و به عنوان تعظیم شعائر دینی، آن را بزرگ داشت و برشکوه آن افزود، تا ارزش های نهفته در این روزعظیم، همواره زنده بماند و سیره معصومین (علیهم السلام) احیا گردد.

همه این ویژگی ها برای این روز بزرگ، موقعیتی والا و ارزشمند پدید آورد، آنچنان که رسول خدا (صلی الله علیه وآله) و ائمه هدی و مومنانی که پیرو آنان بودند، از موقعیت این روز شادمان بودند. مقصود ما از «عید گرفتن» این روز نیز همین است. خود حضرت رسول نیز به این نکته اشاره و تصریح فرموده است، از جمله در روایتی که می فرماید:

«روز غدیرخم، برترین اعیاد امت من است، روزی است که خدای متعال مرا فرمان داد تا برادرم علی بن ابی طالب را به عنوان پرچمی هدایتگر برای امتم تعیین کنم که پس از من به وسیله او راهنمایی شوند، و آن، روزی است که خداوند در آن روز، دین را کامل ساخت و نعمت را بر امتم به کمال و تمام رساند و اسلام رابه عنوان دین، برایشان پسندید.»

کلام دیگر پیامبر (صلی الله علیه وآله) که فرموده بود: «به من تهنیت بگویید، به من تهنیت بگویید.» نیز نشان دهنده همین عید بودن روز غدیر درکلام حضرت رسول است.

خود امیرالمومنین (علیه السلام) در ادامه خط پیامبر، این روز را عید گرفت و در سالی که روز جمعه با روز غدیر مصادف شده بود، در ضمن خطبه عید فرمود:

«خداوند متعال برای شما مومنان، امروز دو عید بزرگ و شکوهمند را مقارن قرار داده است که کمال هرکدام به دیگری است، تا نیکی واحسان خویش را درباره شما کامل سازد و شما را به راه رشد برساند و شما را دنباله رو کسانی قرار دهد که با نور هدایتش روشنایی گرفته اند و شما را به راه نیکوی خویش ببرد و به نحو کامل از شما پذیرایی کند. پس جمعه را محل گردهمایی شما قرارداده و به آن فراخوانده است، تا گذشته را پاک سازد و آلودگی های جمعه تا جمعه را بشوید، نیز برای یادآوری مومنان و بیان خشیت تقوا پیشگان مقرر ساخته است و پاداشی چند برابر پاداش های مطیعان در روزهای دیگر قرار داده و کمال این عید، فرمانبرداری از امرالهی و پرهیز از نهی او و گردن نهادن به طاعت اوست. پس توحید خدا، جز با اعتراف به نبوت پیامبر (صلی الله علیه وآله) پذیرفته نیست و دین، جز با قبول ولایت به امر الهی قبول نمی شود و اسباب طاعت خدا جز با چنگ زدن به دستگیره های خدا و اهل ولایت، سامان نمی پذیرد.

خداوند در روز غدیر، برپیامبرش چیزی نازل کرد که بیانگر اراده اش در باره خالصان و برگزیدگان است و او را فرمان داد که پیام را ابلاغ کند و از بیماردلان و منافقان هراس نداشته باشد و حفاظت او را عهده دار باشد... .

(تا آنجا که فرمود:) رحمت خدا بر شما باد! پس از پایان این تجمع، به خانه ها برگردید و به خانواده خود، وسعت و گشایش دهید و به برادران خود نیکی کنید و خداوند را بر نعمتی که ارزانی تان کرده، سپاس گوید. باهم باشید، تا خداوند هم متحدتان سازد، به یکدیگر نیکی کنید، تا خداوند هم الفت شما را پایدار کند، از نعمت الهی به یکدیگر هدیه دهید، آن گونه که خداوند بر شما منت نهاده و پاداش آن را در این روز، چندین برابر عیدهای گذشته

و آینده قرار داده است. نیکی در این روز، ثروت را می افزاید و عمر را طولانی می کند. ابراز عاطفه و محبت به هم در این روز، موجب رحمت و لطف خدا می شود. تا می توانید، در این روز از وجودتان خرج خانواده و برادرانتان کنید و در برخوردها و ملاقات ها ابرازشادمانی و سرور کنید...»

آیین عید غدیر و ائمه (علیهم السلام)

ائمه اهل بیت (علیهم السلام)، این روز را شناخته و شناسانده و آن را عید نامیدند و همه مسلمانان را به عید گرفتن آن دستور دادند و فضیلت آن روز و ثواب نیکوکاری در آن را بیان کردند.

فرات بن احنف می گوید: به امام صادق (علیه السلام) عرض کردم: جانم فدایت! آیا مسلمانان عیدی برتر از عید فطر و قربان و جمعه و روز عرفه دارند؟ فرمود: آری! با فضیلت ترین، بزرگترین و شریف ترین روز عید نزد خداوند، روزی است که خدا دین را در آن کامل ساخت و بر پیامبرش محمد (صلی الله علیه و آله) این آیه را نازل فرمود: «الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَ أَتَمَّمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَ رَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا»

گفتم: آن کدام روز بود؟ فرمود: هرگاه یکی از پیامبران بنی اسرائیل می خواست جانشین خود را تعیین کند و انجام می داد، آن روز را عید قرار می دادند. آن روز، روزی است که پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) علی (علیه السلام) را به عنوان هادی امت نصب کرد و این آیه نازل شد و دین کامل گشت و نعمت خدا بر مومنان، تمام شد. گفتم: آن روز، کدام روز از سال است؟ فرمود: روزها جلو و عقب می افتد، گاهی شنبه است، گاهی یکشنبه، گاهی دوشنبه، تا... آخر هفته. گفتم: در آن روز، چه کاری سزاوار است که انجام دهیم؟ فرمود: آن روز، روز عبادت و نماز و شکر و حمد خداوند و شادمانی است، به خاطر منتهی که خدا بر شما نهاد و ولایت ما را قرار داد. دوست دارم که آن روز را روزه بگیرید.

حسن بن راشد از امام صادق (علیه السلام) روایت می کند که: به آن حضرت عرض کردم: جانم فدایت! آیا مسلمانان را جز عید فطر و قربان، عیدی است؟ فرمود: آری ای حسن! بزرگتر و شریف تر از آن دو. پرسیدم: چه روزی است؟ فرمود: روزی که امیرالمومنین (علیه السلام) به عنوان نشانه راهنما برای مردم منصوب شد. گفتم: فدای شما! در آن روز چه کاری سزاوار است که انجام دهیم؟ فرمود: روزه می گیری و بر پیامبر و دودمانش درود می فرستی و از آنان که در حقشان ستم کردند، به درگاه خدا تبری می جویی. همانا پیامبران الهی به اوصیاء خویش دستور می دادند روزی را که جانشین تعیین شده، «عید» بگیرند.

پرسیدم: پاداش کسی که آن روز را روزه بگیرد چیست؟ فرمود: برابر با روزه شصت ماه است.

عبدالرحمان بن سالم نیز از پدرش روایت کرده که: از حضرت صادق (علیه السلام) پرسیدم: آیا مسلمانان غیر از جمعه، قربان و فطر، عیدی دارند؟ فرمود: آری، عیدی محترم تر. گفتم: چه روز؟ فرمود: روزی که حضرت رسول (صلی الله علیه و آله)، امیرالمؤمنین (علیه السلام) را به امامت منصوب کرد و فرمود: «من كنت مولاه فهذا علي مولاه». عرض کردم: آن روز، چه روزی است؟ فرمود: به روزش چه کارداری؟ سال در گردش است، ولی آن روز،

هیجدهم ذی حجه است. پرسیدم: در آن روز شایسته است چه کاری انجام شود؟ فرمود: در آن روز، با روزه و عبادت و یاد کردن محمد و آل محمد، خداوند را یاد می‌کنید. همانا پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) توصیه فرمود که مردم این روز را عید بگیرند. پیامبران همه چنین می‌کردند و به جانشینان خود وصیت می‌کردند که روز تعیین جانشین را عید بگیرند.

امام صادق (علیه السلام) نیز روزه غدیر خم را برابر با صد حج و عمره مقبول نزد خداوند می‌دانست و آن را «عید بزرگ خدا» می‌شمرد.

در «خصال» صدوق از مفضل بن عمر روایت شده که: به حضرت صادق (علیه السلام) عرض کردم: مسلمانان چند عید دارند؟ فرمود: چهار عید.

گفتم: عید فطر و قربان و جمعه را می‌دانم. فرمود: برتر از آنها روز هیجدهم ذی حجه است. روزی که پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله)، (دست) حضرت امیر (علیه السلام) را بلند کرد و او را حجت بر مردم قرار داد. پرسیدم: در این روز، چه باید بکنیم؟ فرمود: با آنکه هر لحظه باید خدا را شکر کرد، ولی در این روز، به شکرانه نعمت الهی باید روزه گرفت.

انبیای دیگر نیز این گونه به اوصیای خود سفارش می‌کردند که روز معرفی وصی را روزه بدارند و عید بگیرند. در حدیث دیگری در «مصباح» شیخ طوسی» امام صادق (علیه السلام) آن روز را روزی عظیم و مورد احترام معرفی کرده است که خداوند حرمت آن را بر مومنان گرامی داشته و دینشان را کامل ساخته و نعمت رابر آنان تمام نموده است و در این روز، با آنان عهد و میثاق خویش را تجدید کرده است. امام، غدیر خم را روز عید و شادمانی و سرور و روز روزه شکرانه دانسته که روزه اش معادل شصت ماه از ماه های حرام (محرم، رجب، ذی قعدة و ذی حجه) است.

در حدیثی دیگر است که، حضرت صادق (علیه السلام) در حضور جمعی از هواداران و شیعیانش فرمود: آیا روزی را که خداوند، با آن روز، اسلام را استوار ساخت و فروغ دین را آشکار کرد و آن را برای ما و دوستان و شیعیانمان عید قرار داد، می‌شناسید؟ گفتند: خدا و رسول و فرزند پیامبر دانایتر است، آیا روز فطر است؟ فرمود: نه. گفتند: روز قربان است؟ فرمود: نه، هر چند این دو روز، بسیار مهم و بزرگند، اما روز «فروغ دین» از اینها برتر است، یعنی روز هیجدهم ذی حجه... . فیاض بن محمد بن عمر طوسی در سال 259 (در حالی که خودش 90 سال داشت.) گفته است که حضرت رضا (علیه السلام) را در روز غدیر ملاقات کردم، در حالی که در محضر او جمعی از یاران خاص وی بودند و امام (علیه السلام) آنان را برای افطار نگاه داشته بود و به خانه های آنان نیز طعام و خلعت و هدایا، حتی کفش و انگشتر فرستاده بود و وضع آنان و اطرافیان خود را دگرگون ساخته بود و پیوسته فضیلت و سابقه این روز بزرگ را یاد می‌فرمود.

محمد بن علاء همدانی و یحیی بن جریح بغدادی می‌گویند:

ما به قصد دیدار احمد بن اسحاق قمی (از اصحاب امام عسکری علیه السلام) در شهر قم به در خانه اش رفته، در زدیم. دخترکی آمد. از او درباره احمد بن اسحاق پرسیدیم. گفت: او مشغول عید خودش است، امروز عید است. گفتیم: سبحان الله!

عید شیعیان چهار تاست: عید قربان، فطر، غدیر و جمعه.

این نیز نشان دهنده سیره عملی بزرگان شیعه، نسبت به این روز فرخنده است.

امید است که جامعه شیعی، با اهتمام ورزیدن به عید ولایت و رهبری، رشد خودشان را نشان دهند و با تکریم

این حبل المتین استوار شیعه، دین خویش را نسبت به بنیادهای اعتقادی ادا کنند.